

Kiedy jesteś pełnoletni

Poradnik dla pełnoletnich wychowanków zgodnie z art. 88 ustawy o pomocy społecznej .

Niniejszy poradnik jest adresowany do wychowanków, którzy po uzyskaniu pełnoletności opuścili dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy.

Zawiera najważniejsze informacje dotyczące procesu usamodzielnienia, któremu podlegają osoby osiągające pełnoletność w w/w placówkach.

Poradnik przedstawia procedury usamodzielnienia, sposób przygotowania indywidualnego planu usamodzielnienia, jego realizację we współpracy z opiekunem usamodzielnienia oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, wskazuje komu i w jakim zakresie przysługuje pomoc, jakie są jej rodzaje.

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE

- ◆ Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn zm.)
- ◆ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954)
- ◆ Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. Z 2015 r. poz.1058)

Osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zwana dalej „osobą usamodzielnianą” zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą

- **pieniężną na usamodzielnienie** (wniosek o przyznanie pomocy na usamodzielnienie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed skierowaniem do placówki)
- **pieniężną na kontynuowanie nauki** (wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed skierowaniem do placówki)
- **w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych** (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej),
- **w uzyskaniu zatrudnienia** (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej),
- **na zagospodarowanie** w formie rzeczowej (wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej).

Pomoc przysługuje osobie usamodzielnianej, w przypadku gdy skierowanie na pobyt całodobowy do domu pomocy społecznej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego albo młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę **nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.**

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie, która przebywała w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę albo młodzieżowym ośrodku wychowawczym **co najmniej rok.**

PROCEDURA USAMODZIELNIENIA

Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Opiekunem usamodzielnienia może być pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej lub inna osoba wskazana

przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy *rodzinie* powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

ZADANIA OPIEKUNA USAMODZIELNIENIA

Opiekun usamodzielnienia zobowiązany jest do realizacji następujących zadań:

- przygotowuje wraz z osobą usamodzielnianą indywidualny program usamodzielnienia
- opiniuje wniosek osoby usamodzielnianej o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomoc rzeczową
- opiekun dokonuje okresowej oceny realizacji programu, modyfikuje go wraz z wychowankiem, jeżeli jest taka konieczność,
- współpracuje z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze szkołą, gminą i powiatem
- wspiera wychowanka w realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia

INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA

Indywidualny program usamodzielnienia osoba usamodzielniana przygotowuje we współpracy z opiekunem usamodzielnienia i przedkłada kierownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie do zatwierdzenia.

Jest to rodzaj kontraktu socjalnego z usamodzielnianym wychowankiem, będący podstawą do przyznania świadczeń pieniężnych.

Indywidualny program usamodzielnienia określa obowiązki osoby usamodzielnianej w tym: formy uzyskania wykształcenia, podjęcia zatrudnienia, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, uzyskania należnych świadczeń wraz z terminem ich realizacji

Określa również zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z rodziną naturalną i środowiskiem.

Treść programu wypełniają obowiązki usamodzielnianego wychowanka oraz zobowiązania podjęte przez opiekuna usamodzielnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest podstawą do przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki z datą podpisania go przez osobę usamodzielnianą, opiekuna usamodzielnienia i kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

W przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej może ona wraz z opiekunem usamodzielnienia dokonać zmian w indywidualnym programie usamodzielnienia a następnie przedstawić do zatwierdzenia kierownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie. Niewykonywanie obowiązków przez osobę usamodzielnianą może spowodować odmowę lub zawieszenie wypłacania świadczeń pieniężnych.

Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego do udzielenia pomocy dokonuje **oceny końcowej procesu usamodzielnienia**.

Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki jest:

1. wskazanie przez osobę usamodzielnianą co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem przez nią pełnoletności danych osobowych obejmujących: imię, nazwisko, miejsce zamieszkania oraz adres kontaktowy osoby, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, oraz przedstawienie pisemnej zgody tej osoby;
2. złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia;
3. złożenie wniosku o przyznanie pomocy.

Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, poza warunkami określonymi w ust. 1 i 2, jest pisemna deklaracja osoby usamodzielnianej, zawarta w indywidualnym programie usamodzielnienia, że pomoc ta będzie przeznaczona na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

1. polepszenie warunków mieszkaniowych;
2. stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienie kwalifikacji zawodowych;
3. pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej innych niż wydatki, o których mowa w art. 88 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”.

Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, poza ww. jest:

1. określenie w indywidualnym programie usamodzielnienia planu kontynuowania nauki;
2. przedłożenie na początku każdego semestru zaświadczenia stwierdzającego kontynuowanie nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki jest przyznawana na czas trwania roku szkolnego i roku akademickiego. W przypadku gdy po ukończeniu nauki w szkole ponadgimnazjalnej osoba została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia wyższe, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje do dnia 30 września. W przypadku gdy po ukończeniu studiów pierwszego stopnia osoba została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia drugiego stopnia, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje do dnia 30 września.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki i pomoc na usamodzielnienie przysługuje, jeżeli dochód osoby lub na osobę w rodzinie **nie przekracza 200% kryterium dochodowego**.

Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz wartość pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej ustala się **od kwoty 1.722,00 zł, zwanej dalej „podstawą”**. (kwota podlega waloryzacji w formie Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej)

Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej opuszczającej dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie lub dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży ustala się w kwocie odpowiadającej:

1. 400% podstawy, o której mowa w art. 89 ust. 1 ustawy, zwanej dalej „podstawą” – w przypadku gdy osoba usamodzielniana opuszcza dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;

2. 400% podstawy tj. – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres powyżej trzech lat;
3. 200% podstawy tj. – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres powyżej dwóch lat do trzech lat;
4. 100% podstawy – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od roku do dwóch lat.

Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej opuszczającej schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy ustala się w kwocie odpowiadającej:

1. 300% podstawy – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym przez okres powyżej trzech lat;
2. 200% podstawy – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym przez okres powyżej dwóch lat do trzech lat;
3. 100% podstawy – w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym przez okres od roku do dwóch lat.

Do okresów pobytu, wlicza się wszystkie okresy, w ciągu których osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-

wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 i Nr 288, poz. 1690 oraz z 2012 r. poz. 579), lub w placówce, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Wartość pomocy na zagospodarowanie ustala się jako równowartość kwoty nie wyższej niż 300% podstawy. Wartość pomocy na **zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej** niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym lub znacznym ustala się jako równowartość 300% podstawy. **W skład pomocy na zagospodarowanie mogą wchodzić:**

1. materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania;
2. niezbędne urządzenia domowe;
3. pomoce naukowe;
4. sprzęt rehabilitacyjny;
5. sprzęt, który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

Zawieszenie pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki może nastąpić w drodze decyzji administracyjnej z urzędu lub na wniosek osoby usamodzielnianej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Zawieszenie pomocy może nastąpić na okres nie dłuższy niż rok. W przypadku zawieszenia pomocy osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia odnotowuje w indywidualnym programie usamodzielnienia przyczyny zawieszenia oraz określa sposób postępowania w przewyciężeniu tych przyczyn.

Wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki i pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz wartość pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej ustala się **od kwoty 1.722,00 zł, zwanej dalej „podstawą”**. (kwota podlega waloryzacji w formie Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej)

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki **w wysokości 30% podstawy** tj. 516,60 zł miesięcznie przysługuje osobie usamodzielnianej kontynuującej naukę w gimnazjum, szkole ponadpodstawowej, szkole ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej. Pomoc przyznaje się na czas nauki, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 lat. W przypadku gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę, pomoc

pieniężną na usamodzielnienie wypłaca się po ukończeniu nauki. W uzasadnionych przypadkach starosta może wypłacić pomoc pieniężną na usamodzielnienie w trakcie trwania nauki.

Przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki można odmówić w przypadku, gdy:

1. istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc pieniężna zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na jaki została przyznana;
2. osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży lub schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy;
3. osoba usamodzielniana porzuci naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmuje zatrudnienia;
4. osoba usamodzielniana porzuci pracę i uchyla się od podjęcia proponowane-go jej zatrudnienia;
5. osoba usamodzielniana została skazana prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

Pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki zaprzestaje się udzielać w przypadku, gdy osoba usamodzielniana:

1. kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie lub
2. bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie na tym samym poziomie kształcenia szkołę lub szkołę wyższą.

Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki można zawiesić w przypadku, gdy:

1. wystąpiły szczególne okoliczności związane z tokiem nauki, stanem zdrowia lub zdarzeniem losowym dotyczącym osoby usamodzielnianej;
2. nastąpiła przerwa w kontynuowaniu nauki przez osobę usamodzielnianą w okresie między ukończeniem przez nią szkoły niższego stopnia a rozpoczęciem nauki w szkole wyższego stopnia;
3. stwierdzi się marnotrawienie przyznanej pomocy;
4. osoba usamodzielniana nie realizuje programu usamodzielnienia.

Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki zawiesza się, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Jeżeli po upływie okresu zawieszenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, następuje odmowa udzielenia pomocy.

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Pomoc ta polega na umożliwieniu zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez określony czas, ułatwienie uzyskania mieszkania z zasobów gminy (poparcie wniosku o przydział mieszkania).

- 1.) Osoba usamodzielnienia mieszkając w mieszkaniu chronionym ma obowiązek ponoszenia częściowych kosztów jego utrzymania w zależności od swoich dochodów. W szczególnie uzasadnionych przypadkach starosta może ją zwolnić z ponoszenia tych opłat.
- 2.) Pełnoletni wychowanek po uzyskaniu pełnoletności powinien złożyć wniosek o przydział lokalu socjalnego w Urzędzie Miasta lub Urzędzie Gminy w planowanym miejscu osiedlenia.

Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia

Ten rodzaj pomocy polega na wspieraniu wychowanka w zdobyciu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia zgodnie z możliwościami i dążeniami.

To także zachęcanie do udziału w szkoleniach aktywizujących, grupach wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków. Pokierowania do Powiatowego Urzędu Pracy celem zarejestrowania się jako bezrobotny poszukujący pracy.

PODSTAWOWE DOKUMENTY POTRZEBNE DO OTRZYMANIA POMOCY NA KONTYNUOWANIE NAUKI I USAMODZIELNIENIE

1. Postanowienie sądu o umieszczeniu w placówce wymienionej w art. 88 ustawy o pomocy społecznej
2. Indywidualny plan usamodzielnienia,
3. Druk wyznaczający opiekuna usamodzielnienia,
4. Oświadczenie opiekuna usamodzielnienia,
5. Wniosek wychowanka o przyznanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki oraz pomocy na usamodzielnienie z uzasadnieniem na jaki cel zostaną przeznaczone pieniądze podpisanym przez opiekuna usamodzielnienia,
6. Zaświadczenia o okresie przebywania w placówkach lub innych formach pieczy zastępczej,
7. Poświadczenie zameldowania.
8. Decyzja o przyznaniu renty (ostatni odcinek renty) oraz inne zaświadczenia i oświadczenia o dochodach,
9. Zaświadczenie ze szkoły potwierdzające kontynuowanie nauki (ewentualnie o wysokości stypendium).

Informacje

Jeśli coś nie jest dla Ciebie jasne lub nie wyczerpało jakiegoś z poruszonych tu tematów pamiętaj, że wszelkich informacji udzielają pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej ul. Brzeska 41

- *Dział opieki nad dzieckiem i rodziną - Zespół ds. Świadczeń – sprawy dotyczące opracowania i realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, wspieranie wychowanków oraz sprawy dotyczące wniosków o wypłatę świadczeń – (83) 343-70-66 pokój nr 338*